

Т. О. Меліхова,

д. е. н., професор, завідувач кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ,

м. Запоріжжя

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9934-8722>

Д. А. Мась,

аспірант спеціальності 073 "Менеджмент" Інженерного навчально-наукового інституту
ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-6746-783X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.5.43

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ КОНТРОЛЮ ЗА НАДХОДЖЕННЯМ ТА ЦІЛЬОВИМ ВИКОРИСТАННЯМ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЗЕЛЕНУ ЕНЕРГЕТИКУ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ ЕФЕКТИВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

T. Melikhova,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, Engineering
Educational and Scientific Institute named after Yu.M. Potebny of Zaporizhzhya National University

D. Mas,

Postgraduate Student of second year of the specialty 073 "Management", Engineering Educational
and Scientific Institute named after Yu.M. Potebny of Zaporizhzhya National University

CONTROL OVER THE RECEIPT AND TARGETED USE OF FOREIGN INVESTMENTS IN GREEN ENERGY FOR EFFECTIVE MANAGEMENT DECISIONS

Під час російського нападу, активне використання зеленої енергетики опинилось під загрозою, оскільки багато вітрових станцій було розташовано на побережжі Азовського та Чорного моря, яке опинилось в окупації. Постраждали українські підприємства, у яких російські військові, як рейдери, захопили їх майно. Також постраждала і держава, оскільки була захоплена атомна станція у м. Енергодар, зруйнована Каховська гідроелектростанція, тому іде постійне недоотримання електроенергії, а також втрачається дохід від її продажу. Поряд з цим здійснюються постійні атаки на об'єкти енергетичної структури, що приводить до блек-аутів. Якщо до нападу Україна активно йшла до впровадження зеленої енергетики, що позитивно впливало на екологію, то зараз населення та підприємства при використанні бензинових генераторів ще більше забруднюють навколишнє середовище. Іноземні держави намагаються допомогти Україні, виділяючи гуманітарну допомогу, приймають біженців. Іноземні компанії підтримують українські підприємства, виділяючи їм інвестиції або пропонуючи гранти. Для запобігання нецільового використання виділених коштів треба мати методику їх перевірки, тому тема дослідження дуже актуальна на сьогодні.

Метою контролю іноземних інвестицій є встановлення правильності обсягу отриманих іноземних інвестицій та цільового їх використання.

Завдання контролю іноземних інвестицій полягає у дотриманні правильності проведення інвентаризації, встановлення повного контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій, терміном їх окупності для попередження зайвих витрачання або нецільового використання.

У роботі удосконалена методика контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій, яка на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план перевірки, програму перевірки, робочі документи. Запропонована методика проведення контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій надасть змогу охопити питання, які пов'язані з правильністю проведення інвентаризації, встановлення повного контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій, терміном їх окупності для попередження зайвих витрат або нецільового використання. Запропонована методика дозволить поліпшити систему контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій, які направлені в зелену енергетику для прийняття ефективних управлінських рішень з подальшого розвитку підприємства.

During the Russian attack, the active use of green energy was threatened, as many wind farms were located on the coasts of the Azov and Black Seas, which were under occupation. Ukrainian enterprises suffered, as the Russian military, like raiders, seized their property. The state also suffered, as the nuclear power plant in the city of Energodar was seized, the Kakhovka hydroelectric power station was destroyed, so there is a constant shortage of electricity, and income from its sale is also lost. Along with this, constant attacks are carried out on the objects of the energy structure, which leads to blackouts. If before the attack, Ukraine was actively pursuing the introduction of green energy, which had a positive effect on the environment, now the population and enterprises pollute the environment even more when using gasoline generators. Foreign countries are trying to help Ukraine by providing humanitarian aid and accepting refugees. Foreign companies support Ukrainian enterprises by allocating them investments or offering grants. In order to prevent misuse of allocated funds, it is necessary to have a methodology for their verification, therefore the topic of research is very relevant today.

The purpose of foreign investment control is to establish the correctness of the volume of received foreign investments and their intended use.

The task of foreign investment control consists in observing the correctness of the inventory, establishing full control over the receipt and targeted use of foreign investments, their payback period to prevent unnecessary spending or inappropriate use.

The work improved the method of control over the receipt and targeted use of foreign investments, which, unlike the existing ones, includes: a questionnaire, a general inspection plan, an inspection program, working documents. The proposed method of control over the receipt and targeted use of foreign investments will make it possible to cover issues related to the correctness of the inventory, establishment of full control over the receipt and targeted use of foreign investments, their payback period to prevent unnecessary costs or inappropriate use. The proposed method will improve the system of control over the receipt and targeted use of foreign investments, which are directed to green energy, for making effective management decisions on the further development of the enterprise.

Ключові слова: контроль, надходження, цільове використання, іноземні інвестиції, зелена енергетика, ефективність, управлінські рішення.

Key words: control, income, target use, foreign investment, green energy, efficiency, management decisions.

ВСТУП

Під час російського нападу, активне використання зеленої енергетики опинилось під загрозою, оскільки багато вітрових станцій було розташовано на побережжі Азовського та Чорного моря, яке опинилось в окупації. Постраждали українські підприєм-

ства, у яких російські військові, як рейдери, захопили їх майно. Також постраждала і держава, оскільки була захоплена атомна станція у м. Енергодар, зруйнована Каховська гідроелектростанція, тому іде постійне недоотримання електроенергії, а також втрачається дохід від її продажу. Поряд з цим здійсню-

Таблиця 1. Запропонована анкета перевірки за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	Види інвестицій, які надходять на підприємство: - грошові кошти; - основні засоби; - запаси?				
2	З якої країни надходять інвестиції: - Європи; - США; - Китаю; - Великої Британії?				
3	Чи проводиться контроль за надходженням інвестицій?				
4	Чи проводиться контроль за цільовим використанням коштів?				
5	Чи були виявлені нецільового використання грошових коштів?				

Таблиця 2. Запропонований план проведення контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій

Етапи перевірки	Заплановані види робіт	Період проведення	Виконавець
Попередній	Знайомство з бізнес-планом, репутацією та діяльністю підприємства		
Фактичний	Інвентаризація іноземних інвестицій		
Основний	Контроль за надходженням іноземних інвестицій		
	Контроль за використанням іноземних інвестицій		
	Контроль за напрямками цільового використання іноземних інвестицій		
	Контроль за термінами окупності іноземних інвестицій		
Заключний	Підготовка звіту та рекомендацій		

ються постійні атаки на об'єкти енергетичної структури, що приводить до блек-аутів. Якщо до нападу Україна активно йшла до впровадження зеленої енергетики, що позитивно впливало на екологію, то зараз населення та підприємства при використанні бензинових генераторів ще більше забруднюють навколишнє середовище. Іноземні держави намагаються допомогти Україні, виділяючи гуманітарну допомогу, приймають біженців. Іноземні компанії підтримують українські підприємства, виділяючи їм інвестиції або

пропонуючи гранти. Для запобігання нецільового використання виділених коштів треба мати методику їх перевірки, тому тема дослідження дуже актуальна на сьогодні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемними питаннями контролю капітальних та фінансових інвестицій займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Бутинець Ф.Ф., Кулаковська Л.П., Макаренко А.П., Піча Ю.В., Сахарцева І.І., Усач Б.Ф. та інші. Автори розглядають дане питання зі своєї точки зору та акцентують увагу на різних методах перевірки. Проте саме питання контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій розкрито недостатньо і потребує подальшого дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є удосконалення методики контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій.

Метою контролю іноземних інвестицій є встановлення правильності обсягу отриманих іноземних інвестицій та цільового їх використання.

Завдання контролю іноземних інвестицій полягає у дотриманні правильності проведення інвентаризації, встановлення повного контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій, терміном їх окупності для попередження зайвих витрачання або нецільового використання.

Для проведення контролю необхідно спланувати процес перевірки. У ході планування перевіряючий розробляє план та програму контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій.

Анкету перевірки надходження та цільовим використанням іноземних інвестицій подано в таблиці 1.

В таблиці 2 наведено план проведення контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій.

Програма проведення контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій наведено у таблиці 3.

Таблиця 3. Запропонована програма проведення контролю за надходженням та використанням цільовим використанням іноземних інвестицій

№	Мета контролю	Перелік процедур контролю	Критерій якості контролю	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитись у правильності проведення інвентаризації іноземних інвестицій	Інвентаризація іноземних інвестицій	А,Б,В,Г	П-1			
2	Впевнитись у правильності проведення контролю за надходженням іноземних інвестицій	Контроль за надходженням іноземних інвестицій	А,Б,В,Г	П-2			
3	Впевнитись у правильності проведення контролю за використанням іноземних інвестицій	Контроль за використанням іноземних інвестицій	А,Б,В,Г	П-3			
4	Впевнитись у правильності проведення контролю за напрямками цільового використання іноземних інвестицій	Контроль за напрямками цільового використання іноземних інвестицій	А,Б,В,Г	П-4			
5	Впевнитись у правильності проведення контролю за термінами окупності іноземних інвестицій	Контроль за термінами окупності іноземних інвестицій	А,Б,В,Г	П-5			

**Таблиця 4. Запропонований робочий документ II-1 —
Інвентаризація іноземних інвестицій**

Період	Вид інвестицій	За даними підприємства	За даними фактичного контролю	Відхилення	
				+	-

**Таблиця 5. Запропонований робочий документ II-2 —
Контроль за надходженням іноземних інвестицій**

Вид інвестицій	За даними підприємства	За даними іноземних компаній	Відхилення	Причини

**Таблиця 6. Запропонований робочий документ II-3 —
Контроль за використанням іноземних інвестицій**

Період	Вид інвестицій	За даними підприємства	За даними контролю	Відхилення	
				+	-

**Таблиця 7. Запропонований робочий документ II-4 —
Контроль за напрямками цільового використання іноземних інвестицій**

Вид інвестицій	Напрямок виділених інвестицій	Сума виділених інвестицій	Напрямок фактично використаних інвестицій	Сума використаних інвестицій	Відхилення	Причини невідповідності	Вжиті заходи

**Таблиця 8. Запропонований робочий документ II-5 —
Контроль за термінами окупності іноземних інвестицій**

Вид інвестицій	Встановлений термін окупності	Фактично термін окупності	Відхилення	Причини відхилень

Робочі документи аудитора наведені у таблицях 4—7.

ВИСНОВКИ

У роботі удосконалена методика контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій, яка на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план перевірки, програму перевірки, робочі документи. Запропонована методика проведення контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій надасть змогу охопити питання, які пов'язані з правильністю проведення інвентаризації, встановлення повного контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій, терміном їх окупності для попередження зайвих витрат або нецільового використання. Запропонована методика дозволить поліпшити систему контролю за надходженням та цільовим використанням іноземних інвестицій, які направлені в зелену енергетику для прийняття ефективних управлінських рішень з подальшого розвитку підприємства.

Література

1. Меліхова Т. О., Левтєрова Л. В. Методичні підходи до проведення внутрішнього аудиту виробничих запасів на сільгосп підприємстві. Агросвіт. 2020. № 2. С. 10—17. DOI: 10.32702/2306-6792.-2020.2.10

2. Меліхова Т. О., Градобік А. О. Удосконалення документування обліку та аудиту запасів на підприємстві. Ефективна економіка. 2020. № 11. — URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8331> (дата звернення: 17.10.2023).

3. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Бескоста Г.М. Аудит : навч.-метод. посібник. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 184 с.

4. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Бескоста Г.М. Організація і методика аудиту : навч.-метод. посібник. Запоріжжя : ЗДІА, 2015. 190 с.

5. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. Херсон:Видавничий дім "Гельветика", 2018. 632 с.

6. Меліхова Т.О., Федоров І.О. Внутрішній контроль виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз в системі управління фінансової безпеки підприємства. Агросвіт, 2018. №2. С. 63-70.

7. Макаренко А.П. Державний фінансовий контроль / А.П. Макаренко, І. Я. Максименко, Т.О. Меліхова, О. П. Зоря навч. посібник для вчн : [гриф ЗДІА] — Запоріжжя : ЗДІА, 2017. — 280 с.

8. Maksymenko I., Melikhova T. Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine. Baltic Journal of Economic Studies, Volume 3 Number 5. Riga: Publishing House "Baltija Publishing", 2017, P. 268—275.

9. Меліхова Т.О., Височина В.В. Розробка програми аудиту витрат на виробництво для підвищення фінан-

сової безпеки підприємства. Економіка та держава, 2018. № 1. С. 69—75.

10. Maksymenko I., Melikhova T., Zorya O., Fatiukha N., Chumak O. Fiscal audit development in the system of budget process management. Academy of Accounting and Financial Studies journal, 2018. vol. 22, is. 6, 7 p.

11. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Подмешальська Ю.В., Чакалова Н.С. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2018. 602 с.

12. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за рівнем бакалавра зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування" за денною та заочною формою навчання, Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 400 с.

13. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Теорія бухгалтерського обліку: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 071 "Облік і оподаткування" освітньо-професійної програми "Оподаткування, облік, контроль в управлінні підприємством". Запоріжжя: ЗНУ, 2022. 516 с.

14. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Кутчак Ю. М. Фінансовий облік II: навчальний посібник для здобувачів рівня вищої освіти бакалавра спеціальності 071 "Облік і оподаткування" освітньо-професійної програми "Оподаткування, облік, контроль в управлінні підприємством". Запоріжжя: ЗНУ, 2023. 368 с.

References:

1. Melikhova, T. and Lievtierova, L. (2020), "Methodical approaches for realization the internal audit of the production inventory at the agricultural enterprise", Agrosvit, vol. 2, pp. 10—17.

2. Melikhova, T. and Hradobik, A. (2020), "Improving documentation of inventory accounting and auditing at the enterprise", Efektyvna ekonomika, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8331> (Accessed 17 Oct 2023).

3. Makarenko, A.P. Melikhova, T. O. and Beskosta, H. M. (2016), Audyt [Audit], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

4. Makarenko, A.P. Melikhova, T. O. and Beskosta, H. M. (2015), Orhanizatsiya i metodyka audyt [Organization and method of audit], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

5. Melikhova, T.O. (2018), Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: formyrovany, kontrol', efektyvnist' [Economic security of the enterprise: formation, control, efficiency], Kherson, Ukraine.

6. Melikhova, T.O. and Fedorov, I.O. (2018), "Internal control of inventory for timely detection of threats in the system of financial security management of the enterprise", Ahrosvit, vol. 2, pp. 63—70.

7. Makarenko, A.P. Maksymenko, I. YA. Melikhova, T. O. and Zorya, O.P. (2017), Derzhavnyy finansovyy kontrol', [State financial control], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

8. Maksymenko, I. and Melikhova, T. (2017), "Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine", Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 3, No. 5, pp. 268—275.

9. Melikhova, T.O. and Vysochyna, V.V. (2018), "Development of a program for auditing production costs to improve the financial safety of the enterprise", Ekonomika ta derzhava, vol. 1, pp. 69—75.

10. Maksymenko, I. Melikhova, T. Zorya, O. Fatiukha, N. and Chumak, O. (2018), "Fiscal audit development in the system of budget process management", Academy of Accounting and Financial Studies journal, vol. 22, pp. 6, 7.

11. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. Podmeshalska, Y.V. and Chakalova, N.S. (2018), Bukhhalterskyy oblik: navch.-metod. posibnyk [Accounting: teaching method. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

12. Makarenko, A.P., Melikhova, T. O. and Chakalova, N.S. (2020), Teoriya i metodyka dokumentuvannya v obliku ta audyti [Theory and methods of documentation in accounting and auditing], ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

13. Makarenko, A.P., Melikhova, T. O., Podmeshalska, Y. V. and Chakalova, N.S. (2022), Teoriya bukhhalters'koho obliku [Theory of accounting], ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

14. Makarenko, A. P., Melikhova, T. O. and Kutchak Yu. M. (2023), Finansovyy oblik II. Financial accounting II [Фінансовий облік II], ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663